

Пілат Роман Степанович

*аспірант кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету*

Pilat Roman

*PhD in Department of Management, Public Administration and Personnel,
West Ukrainian National University
ORCID: 0009-0009-1039-1184*

**ВИКЛИКИ ТА ПОТЕНЦІЙНІ НАПРЯМКИ АКТИВІЗАЦІЇ
МІЖНАРОДНОГО МУНІЦИПАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД
CHALLENGES AND POTENTIAL DIRECTIONS FOR ACTIVATING
INTERNATIONAL MUNICIPAL COOPERATION OF TERRITORIAL
COMMUNITIES**

***Анотація.** Вступ. У статті досліджено сучасні тенденції та виклики міжнародної муніципальної співпраці українських місцевих органів влади. Проведено аналіз динаміки кількості міжнародних партнерів територіальних громад України, що вказує на помірне зростання міжнародної активності та нерівномірність її розподілу між регіонами. Виокремлено ключові чинники ефективності співпраці. Визначено основні виклики налагодження ефективного міжнародного муніципального співробітництва територіальних громад. Обґрунтовано потенційні напрями активізації співпраці.*

Метою статті є визначення ключових викликів, які впливають на ефективність та розвиток міжнародного муніципального

співробітництва на сучасному етапі, а також формування науково обґрунтованих підходів щодо його активізації в подальшому.

Матеріали і методи. Методологічна основа дослідження включає наукові напрацювання вчених, аналітичні матеріали та статистичні дані, зокрема результати моніторингу реформи місцевого самоврядування та офіційні звіти. Під час написання статті використовувались методи порівняльного аналізу, системного узагальнення, статистичного аналізу динаміки партнерських відносин та структурно-функціональний підхід для оцінки інституційного потенціалу муніципалітетів.

Результати. За результатами дослідження встановлено, що на сучасному етапі міжнародне муніципальне співробітництво територіальних громад залишається нестабільним, незважаючи на розширення кількості міжнародних партнерів. Причинами впливу на таку тенденцію є існування різного рівня розвитку регіонів, нерівний доступ до ресурсів, недостатній інституційний потенціал громад, складність процедур міжнародної взаємодії, відсутність стандартизованої правової бази та значні ризики для безпеки. Аналіз зібраної інформації підтвердив існування нерівномірності між українськими територіальними громадами щодо зростання кількості міжнародних партнерів. Дисбаланс проявляється в динамічному розширенні партнерських відносин в окремих регіонах та відсутністю розвитку співпраці в інших. Визначено, що в подальшому ключовими факторами ефективного міжнародного муніципального співробітництва мають бути взаємна вигода проєктів, наявність посередницьких установ, а також існування стабільних фінансово-правові механізми.

Перспективи. В подальшій перспективі міжнародна муніципальна співпраця має визначатися як стратегічно важлива платформа зміцнення стійкості територіальних громад, що сприятиме демократичним процесам та формуванню майбутнього, яке базуватиметься на

солідарності, інтеграції місцевих ініціатив у глобальний контекст та забезпеченню сталого соціально-економічного розвитку держави в цілому.

Ключові слова: міжнародне муніципальне співробітництво, територіальні громади України, місцеві органи влади, муніципалітети, інтеграційні процеси, управлінські стратегії.

Summary. *Introduction. The article examines current trends and challenges of international municipal cooperation of Ukrainian local authorities. The dynamics of the number of international partners of Ukrainian territorial communities is analyzed, which indicates a moderate growth in international activity and its uneven distribution between regions. Key factors of cooperation effectiveness are identified. The main challenges of establishing effective international municipal cooperation of territorial communities are identified. Potential directions for intensifying cooperation are substantiated.*

Purpose. The aim of the article is to identify key challenges that affect the effectiveness and development of international municipal cooperation at the current stage, as well as to form scientifically based approaches to its further activation.

Materials and methods. The methodological basis of the study includes scientific developments of scientists, analytical materials and statistical data, in particular the results of monitoring the reform of local self-government and official reports. When writing the article, the methods of comparative analysis, systemic generalization, statistical analysis of the dynamics of partnership relations and a structural-functional approach were used to assess the institutional potential of municipalities.

Results. According to the results of the study, it was found that at the present stage, international municipal cooperation of territorial communities remains unstable, despite the expansion of the number of international partners. The reasons for the influence on this trend are the existence of different levels of

development of regions, unequal access to resources, insufficient institutional potential of communities, the complexity of international interaction procedures, the lack of a standardized legal framework and significant security risks. Analysis of the collected information confirmed the existence of unevenness between Ukrainian territorial communities in terms of the growth of the number of international partners. The imbalance is manifested in the dynamic expansion of partnership relations in some regions and the lack of development of cooperation in others. It was determined that in the future, the key factors of effective international municipal cooperation should be the mutual benefit of projects, the presence of intermediary institutions, as well as the existence of stable financial and legal mechanisms.

Discussion. In the future, international municipal cooperation should be defined as a strategically important platform for strengthening the resilience of territorial communities, which will contribute to democratic processes and the formation of a future based on solidarity, the integration of local initiatives into the global context, and ensuring sustainable socio-economic development of the state as a whole.

Key words: *International municipal cooperation, territorial communities of Ukraine, local authorities, municipalities, integration processes, management strategies.*

Постановка проблеми. В період глобальної трансформації державного управління та євроінтеграційних процесів місцевого самоврядування міжнародне муніципальне співробітництво набуває все більш важливого стратегічного значення. Головною особливістю такого партнерство на світовому рівні є те, що воно не лише позитивно впливає на обмін позитивним досвідом, ресурсами та інноваційними технологіями, але й безпосередньо надає можливість формувати стійкі соціальні, економічні та культурні зв'язків, зміцнюючи при цьому довіру між муніципалітетами

різних країн та покращуючи їхню адаптивність до сучасних динамічних умов.

Сьогодні під час реформування місцевого самоврядування, українські територіальні громади стикаються з численними перешкодами налагодження ефективної міжнародної співпраці, які пов'язані з внутрішніми проблемами провадження муніципального управління, викликами безпеки та вимогами післявоєнної відбудови. Насамперед, варто відмітити, що факторну систему впливу, яка суттєво ускладнює укладання ефективних міжнародних угод та реалізацію спільних проєктів формують такі чинники, як нерівні інституційні можливості муніципалітетів, правові та організаційні перешкоди, обмежені фінансові та людські ресурси, а також недостатній досвід в управлінні проєктами. Окрім того, на сучасному етапі негативно впливають на розвиток муніципальної співпраці такі фактори, як геополітична нестабільність, соціально-економічні наслідки війни та недостатня цифровізація муніципальних адміністративних процесів.

Незважаючи на значну кількість перепон, сучасним українським територіальним громадам є притаманний високий потенціал щодо реалізації подальшої муніципальної інтеграції, яка формує нові можливості для участі в транскордонних проєктах, програмах фінансування, побратимстві міст та мережах обміну знаннями. При цьому головним аспектом налагодження успішної міжнародної співпраці є обов'язкове врахування таких елементів, як багатопланова корисність визначених проєктів для усім учасникам, ефективність підтримки з боку міжнародних та регіональних інституцій, а також наявність стабільних правових та фінансових механізмів щодо реалізації спільних ініціатив.

Сьогодні головним завданням кожної територіальної громади України є визначення пріоритетних напрямків міжнародної співпраці, які передбачатимуть не лише дотримання основних засад муніципальної інтеграції, але й враховуватимуть стратегічні цілі повоєнної відбудови

країни. Тому вивчення даної проблематики має бути у пріоритеті як українських науковців, так і представників різних гілок влади.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасні дослідження в галузі міжнародного муніципального співробітництва визначають існування взаємозв'язку між процесами децентралізації, європейською інтеграцією та розвитком місцевих ініціатив. За твердженням В. Балдинюка, співпраця між українськими місцевими органами влади не лише сприяє підвищенню ефективності місцевого самоврядування, але й об'єднанню ресурсів для спільних соціально-економічних проєктів. Це, в свою чергу, дозволяє покращити якість послуг та сприяє розвитку інфраструктури. Науковець, також зазначає про існування ключових проблем, які пов'язані з нерівномірним розвитком муніципалітетів, обмеженими фінансовими ресурсами та необхідністю більшого професіоналізму в місцевих органах влади. В. Балдинюка наголошує на існуванні значного потенціалу в українських територіальних громадах для подальшого посилення міжнародної співпраці, зокрема через транскордонні програми та партнерські проєкти [1]. У своєму науковому доробку Л. Возненко аналізує проблеми європейської інтеграції місцевого самоврядування та наголошує, що впровадження європейських стандартів створює як можливості, так і виклики. Вимоги європейської інтеграції, зокрема у сферах прозорості, планування проєктів та фінансового управління, діють як каталізатор розвитку, але одночасно вимагають від муніципалітетів нових навичок та ресурсів. Ці висновки підтверджують твердження, що успішна інтеграція в міжнародну спільноту вимагає комплексного підходу та навчання місцевих органів влади [2]. В той час, Н. Гончарук наголошує на ролі децентралізації як фундаментального механізму, що формує умови для ефективної міжнародної співпраці. Науковець зазначає, що хоча децентралізація надає муніципалітетам більшу автономію в ініціюванні партнерств, вона також виявляє проблеми в правовому регулюванні, кадровому забезпеченні та

управлінських навичках, які можуть перешкоджати міжнародним ініціативам [3]. У своїй науковій праці, М. Прокопів докладно вивчає зарубіжний досвід міжнародної співпраці між територіальними муніципалітетами та зазначає, що успішні міжнародні партнерства поєднують чітко визначені, взаємовигідні проєкти, наявність регіональних та міжнародних структур підтримки, а також стабільні правові та фінансові механізми. Науковець зауважує, що адаптація зарубіжних практик до українського контексту є ефективнішою, ніж їх пряме перенесення [6; 7]. О. Стохова та В. Панкратова, досліджуючи дану проблематику, стверджують, що розвиток місцевого самоврядування в Україні в контексті європейської інтеграції вимагає системного підходу, який поєднує регуляторну підтримку, інституційну підготовку та практичну підготовку фахівців. Науковці зазначають, що на сучасному етапі міжнародна співпраця не тільки сприяє обміну досвідом, але й розробці стійких стратегій розвитку місцевого самоврядування в глобальному контексті.

Сучасна наукова та управлінська спільнота визначає, що міжнародне муніципальне співробітництво є вирішальним інструментом розвитку територіальних громад, зміцнення їхнього інституційного потенціалу та соціально-економічної стабільності. При цьому успішна міжнародна взаємодія вимагає одночасної наявності ресурсів, експертизи, стабільної правової бази та підтримки з боку держави та міжнародних партнерів. Досвід інших країн та практичні програми уже сьогодні демонструють ефективність партнерства в адаптації до місцевого контексту українських муніципалітетів. Водночас існування проблем щодо нерівномірного розвитку муніципалітетів, недостатнього доступу до фінансування та кваліфікованого персоналу, організаційно-правових бар'єрів, а також значний вплив зовнішніх та внутрішніх факторів безпеки надалі існують. Саме ці аспекти визначають ключові напрямки для проведення подальших досліджень щодо інтеграції передового досвіду, формування рекомендацій

зادля підвищення ефективності міжнародної співпраці та оцінки її впливу на сталий розвиток територіальних громад в Україні в майбутньому.

Мета статті. Головною метою даної статті є визначення системних викликів, що впливають на ефективність та розвиток міжнародного муніципального співробітництва на сучасному етапі, а також формування науково обґрунтованих підходів щодо його активізації в подальшому.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні міжнародне муніципальне співробітництво територіальних громад стає ключовим стратегічним фактором інтеграції України в європейський та міжнародний простір. Місцеві органи самоврядування більше не обмежуються виконанням традиційних адміністративних завдань, а активно здійснюють пошуки шляхів залучення зовнішніх ресурсів для розвитку підконтрольних територій, обміну передовим ефективним досвідом та практиками щодо впровадження інноваційних моделей розвитку, а також модернізації соціально-економічної інфраструктури. Варто відмітити, що уже на сучасному етапі участь у міжнародних проєктах забезпечує можливість українським муніципалітетам зміцнити власний інституційний потенціал, забезпечити фінансування від міжнародних донорів та грантових програм, а також сприяти професійному розвитку місцевих посадовців та фахівців [1].

Українські територіальні громади поступово та впевнено розширюють свою мережу міжнародних партнерів. Так, протягом 10 місяців 2025 року можна спостерігати тенденцію до посилення міжнародної активності, пошуку нових можливостей для співпраці та інтеграції в міжнародні проєкти (табл. 1). Загалом, за цей період кількість міжнародних партнерів територіальних громад України збільшилась на 17 суб'єктів, при цьому кількість країн-партнерів залишилась та сама – 64 країни світу (Польща, Німеччина, Франції, Чехія, США, Словаччина, Литва та інші).

Таблиця 1

**Динаміка кількості міжнародних партнерів територіальних громад
України за 10 місяців 2025 року**

Область	01.01.2025	01.10.2025	Відхилення +/-
Вінницька	86	86	0
Волинська	134	135	+1
Дніпропетровська	54	57	+3
Донецька	37	37	0
Житомирська	79	79	0
Закарпатська	284	284	0
Запорізька	27	28	+1
Івано-Франківська	112	115	+3
Київ	39	39	0
Київська	133	133	0
Кіровоградська	14	14	0
Луганська	5	5	0
Львівська	284	286	+2
Миколаївська	45	45	0
Одеська	128	128	0
Полтавська	55	56	+1
Рівненська	67	67	0
Сумська	43	43	0
Тернопільська	109	111	+2
Харківська	34	36	+2
Херсонська	30	30	0
Хмельницька	95	95	0
Черкаська	59	60	+1
Чернівецька	93	94	+1
Чернігівська	52	52	0
Всього	2098	2115	+17

Джерело: сформовано автором на основі даних джерел [4; 5]

Про те, як вказують дані моніторингу реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади існує територіальна нерівномірність зростання кількості міжнародних партнерів, яка свідчить про відмінності у стратегічних підходах та ресурсному потенціалі окремих регіонів. Такі регіони, як Дніпропетровська (+3 партнера), Івано-Франківська (+3) та Львівська (+2), демонструють за 10 місяців 2025 року динамічне розширення партнерських мереж, тоді як інші області

залишаються на більш стабільному рівні та підтримують уже налагодженні взаємозв'язки.

Сучасні тенденції збільшення кількості міжнародних партнерів територіальних громад чітко відображають сучасний стан міжнародної взаємодії між українськими муніципалітетами та визначають ключові орієнтири стосовно формування засад регіональної політики у сфері міжнародного співробітництва. В той час, існування дисбалансу міжнародної співпраці у регіональному розрізі вказують на необхідність формування збалансованого підходу стосовно розвитку зовнішніх відносин, які мають базуватися на підтримці стабільності розвитку уже існуючих партнерських відносин та активізації заходів щодо залучення нових партнерів, особливо це стосується регіонів з низькою динамічністю (Чернігівська, Вінницька, Житомирська, Закарпатська, Київська, Хмельницька, Сумська, Рівненська та інші області).

Незважаючи на суттєві перспективи, активізація міжнародних відносин між українськими та міжнародними муніципалітетами має подолати ряд недосконалостей, щоб співпраця була дійсно ефективною для кожної із сторін. Сьогодні головною перешкодою розвитку міжнародного муніципального партнерства в Україні є нерівномірний рівень розвитку територіальних громад, який проявляється в існуванні різного рівня фінансової безпеки, відсутності досвіду реалізації міжнародних проєктів та кваліфікованого персоналу. Дані моніторингу Міністерства муніципального розвитку, територій та інфраструктури України, вказують на те, що в даний час частина малих та середніх муніципалітетів не має достатнього фінансово-економічного та організаційного потенціалу для ефективної участі в міжнародних програмах. Зауважимо, що саме дані фактори є найбільш впливовими на формування дисбалансу, оскільки максимально обмежують можливості міжнародної інтеграції територіальних громад [4; 5]. Окрім того, на гальмування розвитку муніципального партнерства також

має вплив відсутність досконалої нормативно-правової бази, яка б чітко регулювала увесь процес міжнародного співробітництва. На сучасному етапі в Україні немає стандартизованих правил співпраці, визначених процедур укладання міжнародних угод та сформованого механізму контролю, що значно ускладнює реалізацію проєктів на регіональному рівні. Загалом, усі зазначенні перешкоди формують систему викликів для муніципалітетів, подолання яких залежить не лише від діяльності органів місцевого самоврядування, але й вимагає додаткової підтримки з боку не лише загальнодержавних органів влади [3, с. 26].

Європейський інтеграційний курс України також формує ряд вимог для національних територіальних громад, дотримання яких є обов'язковою умовою при налагодженні повноцінного міжнародного партнерства. Насамперед вони включають дотримання високих стандартів щодо прозорості, бюджетування та звітності, що в своїй сукупності формує перспективні можливості для отримання донорського фінансування та участі в міжнародних партнерських програмах. Про те, варто відміти, що дані вимоги накладають додаткове навантаження на місцеві органи влади, змушуючи їх максимально адаптувати усі внутрішні процеси управління до міжнародних стандартів та розвивати нові інноваційні навички серед співробітників [2, с. 47].

Існуючий міжнародний досвід вказує на важливість застосування комплексного підходу щодо налагодження міжнародної співпраці між муніципалітетами, який має базуватися на трьох основних засадах:

- чітко визначені та взаємовигідні проєкти, які відповідають на однакому рівні потребам територіальних громад та міжнародних партнерів;
- наявність посередницьких установ (агентств, донорських організацій регіональних мереж), які здійснюють координування усіх процесів під час реалізації спільного проєкту та надають методологічну підтримку;

– сформовані стабільні фінансово-правові механізми, які забезпечують мінімізацію усіх можливих ризиків та довгострокову співпрацю [7].

Зауважимо, що ефективність вище зазначених даних засад сьогодні підтверджується Програмою «U-LEAD з Європою» в рамках проєкту «Відбудова України через партнерство з муніципалітетами ЄС». Вона прикладово демонструє, що співпраця українських територіальних громад з європейськими муніципалітетами значно пришвидшує темпи відбудови інфраструктури, зміцнюючи при цьому навички регіональних фахівців та ефективно залучаючи міжнародні ресурси для розвитку певного регіону. Окрім того, існуючий досвід міжнародного муніципального партнерства в Україні надає можливість стверджувати, що вирішальне значення для сталості та ефективності впровадження будь-яких ініціатив співпраці на світовому рівні мають такі управлінські інструменти як: формування мережових платформ, організація навчальних програм та планування довгострокових стратегій [9].

Також суттєвими виклики, з якими стикаються сьогодні українські регіональні та місцеві органи влади є фінансова нестабільність як на загальнодержавному, так і регіональному рівнях, нестача кваліфікованого персоналу, недосконалість мережевого об'єднання та обмежений доступ до каналів налагодження міжнародних партнерств [8]. Незважаючи на війну в країні та геополітичну нестабільність, іноземні країни все ж таки налагоджують муніципальну співпрацю з українськими територіальними громадами, хоча ризик безпеки реалізації міжнародних проєктів є досить високим. В таких умовах, головним завданням є планування міжнародних проєктів муніципальної співпраці, які включатимуть інструментарій оцінки ризиків та сценарії миттєвого реагування на кризові ситуації, щоб усі сторони партнерства могли швидко адаптуватися до непередбачуваних змін.

В даний час перед територіальними громадами України постає надзвичайно складне завдання інтеграції міжнародного досвіду та пошуку ефективних шляхів швидкої відбудови у післявоєнний період. Саме активізація міжнародної муніципальної співпраці у даному ракурсі виступає ключовим інструментом, тому її потенційні напрямки мають бути основою під час формування комплексної стратегії регіонального розвитку (рис. 1).

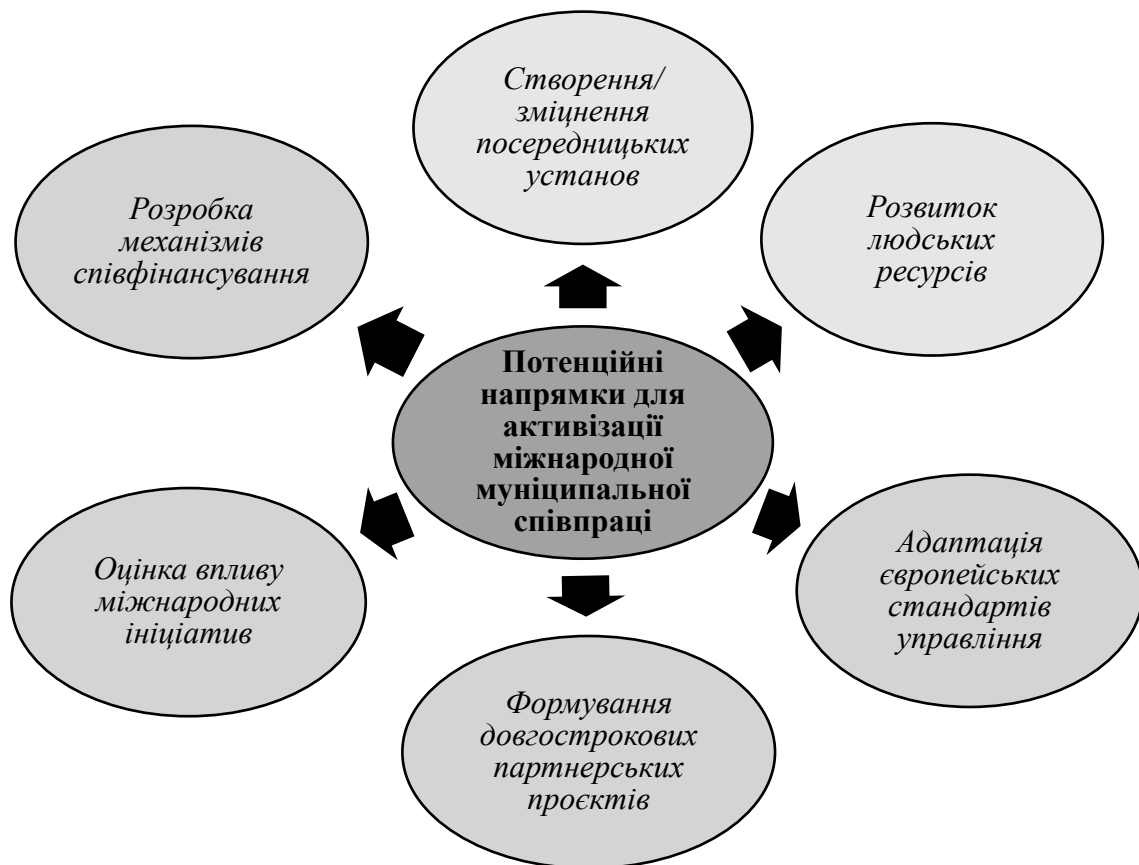

Рис. 1. Потенційні напрямки для активізації міжнародної муніципальної співпраці територіальних громад

*Джерело: сформовано автором на основі даних джерел [1; 6; 7; 10]

На сучасному етапі пріоритетним завданням муніципального управління в Україні має бути формування та зміцнення посередницьких установ з метою забезпечення належної координації міжнародних ініціатив, а також належного рівня надання методологічної та технічної підтримки на усіх етапах міжнародного партнерства. Одночасно важливим заходом є

розвиток людських ресурсів завдяки формуванню освітніх програм та навчанню з управління міжнародними проєктами, при цьому бюджетування та отримання грантів значно підвищуватиме інституційні можливості регіональних та місцевих органів влади [10, с. 485]. Такий захід активізації міжнародної муніципальної співпраці територіальних громад, як адаптація європейських стандартів управління, закупівель та фінансової звітності забезпечуватиме успішну інтеграцію українських місцевих органів влади до міжнародних проєктних мереж [2]. Варто зазначити, що уже сьогодні особливу увагу необхідно приділити формуванню довгострокових партнерських проєктів, які сприятимуть сталому розвитку інфраструктури в післявоєнний період, а також матимуть позитивний вплив на формування інноваційних соціальних та екологічних ініціатив в рамках ведення «зеленої економіки». Потенційним напрямком також можна визначити, розробку механізмів співфінансування, яка базуватиметься на участі міжнародних донорів та формуванні резервних фондів, що сприятиме суттєвому зменшенню економічних бар'єрів для муніципалітетів. Ще одним вагомим заходом подальшої активізації муніципальної співпраці територіальних громад з іноземними муніципалітетами є належна оцінка впливу міжнародних економічних і соціальних ініціатив на досконалу адаптацію стратегії розвитку, що в свою чергу підвищить ефективність існуючої співпраці та сприятиме налагодженню нових партнерств [6].

Існуючий досвід вказує на те, що міжнародне партнерство може бути ефективним «каталізатором» соціально-економічного розвитку українських муніципалітетів. Воно не тільки забезпечує можливість налагодженню доступу до найновіших процесів і технологій муніципального управління та розвитку, але й зміцнює інституційний потенціал регіону, а також сприяє розвитку професійних навичок фахівців органів місцевого самоврядування. При цьому ефективне застосування даного потенціалу на пряму залежить від інтеграції комплексних управлінських стратегій, які повинні досконало

об'єднувати нормативно-правові бази, зміцнення управлінських інституцій, розвиток людських ресурсів, а також фінансову стабільність та механізми безпеки. Відповідно до цього, активізацію міжнародного муніципального співробітництва територіальних громад варто розглядати як багатовимірний процес, який включає не тільки розвиток інституційний та управлінський розвиток, але й соціально-економічну, культурно-освітню та екологічну інтеграцію. Таким чином, лише системний підхід сприятиме сталому розвитку вітчизняних муніципалітетів, а також забезпечить ефективну інтеграцію в міжнародні партнерські мережі та активізацію глобальної взаємодії, що в післявоєнний період сприятиме формуванню конкурентоспроможних та інноваційних місцевих органів влади в Україні.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Дослідження сучасного міжнародного муніципального співробітництва територіальних громад України вказує на те, що сьогодні воно набуває значення стратегічного інструменту, який сприятиме подальшій трансформації місцевого самоврядування в контексті процесів глобалізації та європейської інтеграції. Існуючі інституційні, кадрові, правові та фінансові виклики є не досить значними, але потребують врегулювання на загальнодержавному рівні, адже їх вирішення має базуватися на систематичному та стратегічному підґрунті.

Ключові потенційні напрямки щодо активізації міжнародного муніципального партнерства мають включати: формування посередницьких установ, розвиток професійних навичок управлінського персоналу, розвиток довгострокових партнерських відносин, адаптація європейських стандартів управління, впровадження запобіжних заходів, забезпечення стабільного фінансування та систематична оцінка впливу ініціатив. Кожен із цих заходів в своїй основі передбачає посилення потенціалу українських муніципалітетів перед міжнародними партнерами. При цьому, варто відмітити, що їх успішна реалізація є залежною від таких факторів, як

належна координація територіальних громад з усіма державними інституціями, підтримки міжнародних донорів, а також активної участі громадянського суспільства.

Отже, в подальшому активізація міжнародної муніципальної співпраці має визначати її як стратегічну важливу платформу зміцнення стійкості територіальних громад, сприяння демократичним процесам та формування майбутнього, яке базуватиметься на солідарності, інтеграції місцевих ініціатив у глобальний контекст та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави в цілому. Всі перспективні напрямки академічних досліджень із даної тематики мають базуватися на поглибленому аналізі механізмів інституційної підтримки міжнародного муніципального партнерства територіальних громад, проведені оцінки ефективності існуючих моделей співробітництва на світовому рівні та визначені оптимальних інструментів для їх подальшого розвитку. Окрім того, з метою подальшої адаптації європейських інноваційних управлінських підходів та розробки нових стратегічних моделей міжнародного муніципального у наукові напрацювання необхідно включати порівняння вітчизняного досвіду з існуючою практикою країн-членів ЄС.

Література

1. Балдинюк В.М. Співробітництво територіальних громад України: виклики та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-29>
2. Возненко Л.В. Виклики та проблеми європейської інтеграції місцевого самоврядування в Україні. *Актуальні проблеми політики*. 2024. Вип. 73. С. 44-48
3. Гончарук Н. Співробітництво територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2023. 11(2), С. 24-30. DOI: <https://doi.org/10.15421/152315>

4. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. Моніторинг реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади станом на 01.01.2025. URL: [https://www.mtu.gov.ua/files/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3%20IV%20%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BB%202024%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%20\(1\).pdf](https://www.mtu.gov.ua/files/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3%20IV%20%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BB%202024%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%20(1).pdf) (дата звернення: 11.11.2025).

5. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. Моніторинг реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади станом на 01.10.2025. URL: <https://mindev.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/monitoring-iii-kvartal-2025-roku-10.pdf> (дата звернення: 11.11.2025).

6. Прокопів М.В. Зарубіжний досвід міжнародного співробітництва територіальних громад. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2024. Вип. 43. С. 63-70

7. Прокопів М.В. Зміст та вектори міжнародного співробітництва територіальних громад. *Академічні візії*, 2024. Вип. 37. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14185345>

8. Супрун М., Янг Д. Як євроінтеграція вплине на місцеве самоврядування в Україні. Вебсайт «Децентралізація». 19 березня 2025 року. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/19369> (дата звернення: 11.11.2025).

9. Rebuilding Ukraine through Partnerships with EU Municipalities : project report. Kyiv: *U-LEAD with Europe Programme*, 2024. 42 p. URL: <https://www.u-lead.org.ua/en/news/642> (дата звернення: 11.11.2025).

10. Stohova O. V., Pankratova V. O. Development of local self-government in Ukraine in the conditions of European integration. *Scientific monograph «Legal support of European integration: general legal and sectoral*

aspect», 2024. PP. 483-500. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-424-5-23>

References

1. Baldyniuk, V.M. (2024). Spivrobitnytstvo terytorialnykh hromad Ukrainy: vyklyky ta perspektyvy. *Ekonomika ta suspilstvo*, Vyp. 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-29> [in Ukrainian].
2. Voznenko, L.V. (2024). Vyklyky ta problemy yevropeiskoi intehtratsii mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini. *Aktualni problemy polityky*, Vyp. 73. PP. 44-48 [in Ukrainian].
3. Honcharuk, N. (2023). Spivrobitnytstvo terytorialnykh hromad v umovakh detsentralizatsii vlady v Ukraini. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, 11(2), PP. 24-30. <https://doi.org/10.15421/152315> [in Ukrainian].
4. Ministerstvo rozvytku hromad, terytorii ta infrastruktury Ukrainy. Monitorynh reformy mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady stanom na 01.01.2025. URL: [https://www.mtu.gov.ua/files/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3%20IV%20%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BB%202024%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%20\(1\).pdf](https://www.mtu.gov.ua/files/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3%20IV%20%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BB%202024%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%20(1).pdf) [in Ukrainian].
5. Ministerstvo rozvytku hromad, terytorii ta infrastruktury Ukrainy. Monitorynh reformy mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady stanom na 01.10.2025. URL: <https://mindev.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/monitoring-iii-kvartal-2025-roku-10.pdf> [in Ukrainian].
6. Prokopiv, M.V. (2024). Zarubizhnyi dosvid mizhnarodnoho spivrobitnytstva terytorialnykh hromad. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Serii ekonomichna. Serii yurydychna*, Vyp. 43. P. 63-70 [in Ukrainian].

7. Prokopiv, M.V. (2024). Zmist ta vektory mizhnarodnoho spivrobitnytstva terytorialnykh hromad. *Akademichni vizii*, Vyp. 37. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14185345> [in Ukrainian].

8. Suprun, M., Yanh, D. (2025). Yak yevrointehratsiia vplyne na mistseve samovriaduvannia v Ukraini. *Vebsait «Detsentralizatsiia»*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/19369> [in Ukrainian].

9. Rebuilding Ukraine through Partnerships with EU Municipalities : project report. (2024). Kyiv: *U-LEAD with Europe Programme*, 42 p. URL: <https://www.u-lead.org.ua/en/news/642>

10. Stohova, O. V., Pankratova, V. O. (2024). Development of local self-government in Ukraine in the conditions of European integration. *Scientific monograph «Legal support of European integration: general legal and sectoral aspect»*, PP. 483-500. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-424-5-23>